

Poradnik o dezinformacji klimatycznej

Filip Szulik Szarecki

Poradnik o dezinformacji klimatycznej

Filip Szulik Szarecki

TYTUŁ:

Poradnik o dezinformacji klimatycznej

AUTOR:

Filip Szulik Szarecki

REDAKCJA JĘZYKOWA, KOREKTA:

Katarzyna Nakonieczna, Łukasz Szczęsny

PROJEKT OKŁADKI, OPRACOWANIE GRAFICZNE I SKŁAD:

Alicja Kaim

KOORDYNACJA:

Anna Pudłowska

ILUSTRACJE NA OKŁADCE I W PUBLIKACJI:

Alicja Kaim

Warszawa 2025

ISBN: 978-83-68356-39-7

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach licencji Creative Commons.

Uznanie autorstwa – Użycie niekomercyjne (CC BY-NC) 4.0 Międzynarodowe

NASK – Państwowy Instytut Badawczy

ul. Kolska 12 , 01-045 Warszawa

Spis treści

- 4** Wstęp
- 5** Jak ustrzec się przed technikami manipulacyjnymi?
- 8** Rodzaje manipulacji i jak się przed nimi bronić
- 11** Narzędzia do weryfikacji informacji w sieci
- 17** Główne dezinformacyjne narracje klimatyczne
- 25** Polecane źródła wiedzy

Wstęp

Portale społecznościowe służą do rozmów z bliskimi, wymiany poglądów. Spędzamy tam czas dla rozrywki. Jednak między interesującymi nas treściami pojawia się również dezinformacja. Często nie zdajemy sobie sprawy, jak łatwo paść ofiarą sprytnie zaprojektowanej manipulacji. Dlatego też, zarówno w świecie cyfrowym, jak i rzeczywistym, umiejętność rozpoznawania technik manipulacyjnych jest bardzo cenna. W naszym poradniku postaramy się przedstawić sposoby i metody radzenia sobie z dezinformacją klimatyczną i manipulacjami w sieci.

Jak ustrzec się przed technikami manipulacyjnymi?

W tym rozdziale przedstawiamy sposoby manipulacji stosowane przez dezinformatorów oraz ich krótkie definicje. Zrozumienie podstawowych pojęć, rozwijanie krytycznego myślenia oraz umiejętność weryfikacji informacji to fundamenty, które pozwolą stać się bardziej odpornym/odporną na chaos informacyjny.

Definicje

Dezinformacja

Świadome rozpowszechnianie nieprawdziwych lub zmanipulowanych informacji, mających na celu wprowadzenie w błąd, wpływanie na zachowanie ludzi, wyrządzenie szkody. Dezinformacją może być np. tworzenie artykułów, które powołują się na nieistniejących ekspertów.

Misinformacja

Bezwiedne wprowadzenie w błąd i rozpowszechnianie treści nieprawdziwych bez intencji wywołania szkody.

Malinformacja

Prawdziwe informacje wykorzystywane w sposób szkodliwy lub złośliwy. Mają za zadanie wyrządzenie krzywdy i wprowadzenie odbiorcy w błąd. Malinformacją mogą być np. materiały ukazujące trudny do ugaszenia pożar auta elektrycznego, które mogą wywołać mylne wrażenie, że samochody elektryczne częściej ulegają samozapłonowi niż te spalinowe.

Teoria spiskowa

Przekonanie lub zestaw przekonań sugerujące, że pewne wydarzenia, zjawiska lub sytuacje są wynikiem tajnych działań grup ludzi o złych intencjach. Osoby propagujące te teorie opierają się na nieudowodnionych lub fałszywych informacjach.

Deepfake

Technologia oparta na sztucznej inteligencji, która umożliwia tworzenie realistycznych, ale fałszywych obrazów, wideo lub nagrań dźwiękowych,

na których dana osoba wydaje się mówić lub robić coś, czego w rzeczywistości nie zrobiła.

Bańka informacyjna

Zjawisko, które polega na tym, że użytkownik lub użytkowniczka mediów społecznościowych widzi głównie treści potwierdzające jego/jej światopogląd i nie ma możliwości zapoznania się z innymi opiniami. Bańki informacyjne powstają w wyniku działań algorytmów rekomendacji w mediach społecznościowych, które dostosowują wyświetlane treści do preferencji użytkowników.

Rodzaje manipulacji i jak się przed nimi bronić

Manipulacja kontekstem

Technika polegająca na przedstawianiu informacji w sposób zmieniający ich pierwotne znaczenie lub intencję nadawcy oryginalnego komunikatu. Technika ta stosowana jest zwykle poprzez wycinanie fragmentów cytatów, selektywne dobieranie faktów lub ilustrowanie tekstów zdjęciami, które nie dotyczą opisywanego zagadnienia.

Rozpoznawanie manipulacji kontekstem wymaga uważności i krytycznego myślenia. Warto przyjrzeć się, czy przytoczone dane zawsze są kompletne.

Manipulacja z użyciem danych

Technika polegająca na przedstawianiu informacji statystycznych w sposób wprowadzający w błąd lub zniekształcający rzeczywistość. W tym celu wykorzystuje się przerobione wykresy, słupki, tabele czy infografiki. Tego rodzaju manipulacja może być szczególnie niebezpieczna, ponieważ dane są postrzegane jako obiektywne i wiarygodny punkt odniesienia, co sprawia, że odbiorcy mogą łatwiej uwierzyć w przedstawione tezy.

Aby rozpoznać manipulację z wykorzystaniem danych, warto zwrócić uwagę na kilka kluczowych elementów. Należy dokładnie analizować wykresy i infografiki – sprawdzić, czy są one właściwie opisane oraz czy zawierają wszystkie niezbędne informacje, takie jak jednostki miary czy źródła danych. Szczególną uwagę warto poświęcić skali wykresów. Manipulacja może polegać na jej celowym zniekształceniu – na przykład poprzez zastosowanie nieproporcjonalnie wysokich lub niskich słupków w celu spotęgowania pożądanego wrażenia.

Nacechowanie emocjonalne, przedstawianie opinii jako faktów oraz tworzenie fałszywej symetrii

Techniki polegające na używaniu języka i sformułowań mających na celu wywołanie u odbiorców silnych emocji, takich jak strach, złość, współczucie czy pogarda.

Aby uodpornić się na tego rodzaju manipulacje, warto zwrócić uwagę na słowa, które mają silne nacechowanie emocjonalne. Manipulacje uczuciami odbiorców są często stosowane w nagłówkach artykułów lub postach w mediach społecznościowych. Ma to na celu przyciągnięcie uwagi i wywołanie natychmiastowej reakcji. Warto upewnić się, czy przedstawiane informacje są oparte na rzetelnych źródłach, czy raczej na nacechowanych emocjonalnie subiektywnych opiniach.

Podszywanie się lub tworzenie nieistniejących ekspertów

Kolejną z technik używanych w celu zmanipulowania odbiorców jest tworzenie fałszywych ekspertów lub kradzież tożsamości. Technologia deepfake pozwala na produkowanie materiałów z wypowiedziami naukowców, które w rzeczywistości nigdy nie padły. Innym sposobem jest tworzenie fałszywych kont nieistniejących osób przedstawiających się w sieci jako eksperci bądź naukowcy. W obu przypadkach do manipulacji odbiorcą wykorzystuje się autorytet osobisty lub naukowy.

Warto sprawdzać wiarygodność osób wypowiadających się w sieci – czy ta osoba naprawdę jest ekspertem? Czy publikuje tylko w sieci? Czy w internecie są dostępne jej publikacje naukowe lub rozmowy z innymi ludźmi?

Odciąganie uwagi i kwestionowanie każdej opinii

Popularną techniką manipulacyjną jest odciąganie uwagi od sedna problemu, skupianie się na pojedynczych przypadkach bądź kwestionowanie każdej opinii, tak by wciągnąć innych w długie i bezowocne dyskusje. Autorzy często skupiają się na wybranym przez siebie szczególe, aby odciągnąć uwagę od istoty zagadnienia.

Narzędzia do weryfikacji informacji w sieci

Zwykle sprawdzanie informacji w sieci nie jest wcale trudne i skomplikowane, a dezinformację w większości przypadków można szybko zwerifikować. Kluczowym elementem odporności na chaos informacyjny i dezinformację jest wyrobienie w sobie ograniczonego zaufania do treści, które do nas trafiają, i gotowości do ich sprawdzania. W tym rozdziale przedstawimy kilka narzędzi, które pomogą je weryfikować sprawniej i skuteczniej.

Wyszukiwanie i wyszukiwarki

Większość z nas regularnie korzysta z internetowych wyszukiwarek, często jednak synonimem wyszukiwarki jest Google. Warto pamiętać, że nie jest to jedyne tego typu narzędzie. Do naszego zasobu warto dodać DuckDuckGo i Qwant – w przeciwieństwie do Google nie dopasowują one wyświetlanych wyników do wcześniejszych zainteresowań.

Warto wiedzieć, że niektóre wyniki wyszukiwania mogą być dostępne w jednej wyszukiwarce a niedostępne w innej, zaś zasób stron indeksowanych przez różne wyszukiwarki nie jest identyczny.

Przydatne są także rozbudowane funkcje wyszukiwania zaawansowanego dostępne w Google i innych wyszukiwarkach. W przypadku wyszukiwarki Google wystarczy wybrać opcję „Narzędzia”, a następnie „Wyszukiwanie zaawansowane”.

Google

Szukanie zaawansowane

Znajdź strony zawierające...

wszystkie te słowa:

dokładnie to wyrażenie:

dokładnie z tych słów:

załóż z tych słów:

liczby z zakresu od: do:

Możesz zawęzić wyniki do...

język:

region:

ostatnia aktualizacja:

witryna lub domena:

wyświetlanie haseł:

typ pliku:

prawo do użytkownika:

By zrobić to za pomocą pola wyszukiwania.

Wpisz szukane słowo: trójkolosowy rat terrier

Wpisz wyrażenie w cudzysłowie: "chart polski"

Wpisz 0-10 między kropkami słów: architektury 08 tygodni

Usunąć znak minus przed niepożądanymi słowami: architektury -terrier

Usunąć dwie kropki między liczbami i dodać jednostkę miary: 10...35 kg, 300...500 PLN, 2010...2011

Wyświetl wyniki zaawansowane

Wyszukiwanie zaawansowane w Google

Zaawansowane funkcje wyszukiwania pozwalają ograniczyć wyniki do odpowiedniego zakresu dat (na przykład ostatniego roku), przeszukiwać konkretną stronę internetową bądź filtrować wyniki według określonego typu plików.

Panel wyszukiwania zaawansowanego to nie jedyny sposób, by filtrować wyniki wyszukiwania. Możemy również użyć z poziomu podstawowej wyszukiwarki parametrów *after:*, *before:*, *filetype:* i *site:*, opisanych na stronie pomocy wyszukiwarek [Google](#) i [DuckDuckGO](#).

Weryfikacja źródeł

W procesie walki z dezinformacją kluczowe jest sprawdzanie źródeł pochodzenia informacji. Rzetelna weryfikacja źródeł to fundament, który pozwala odróżnić dane poparte dowodami od tych, które mogą być zmanipulowane.

Źródła informacji możemy podzielić na dwa typy – pierwotne i wtórne. Źródła pierwotne to badania, analizy, dane statystyczne bezpośrednio publikowane przez autorów. To najcenniejszy typ źródeł, ponieważ daje możliwość zapoznania się z całością analizy, co wyklucza manipulację kontekstem.

Źródła wtórne to opracowania, materiały prasowe, wpisy w mediach społecznościowych odnoszące się do informacji ze źródeł pierwotnych. Źródła wtórne, mimo iż są często opracowaniami i skrótami, także mogą być przydatne. Należy jednak zwracać uwagę na to, kto jest ich autorem.

Niezwykle przydatnym narzędziem w ocenie wiarygodności publikowanych treści jest dostępna po angielsku strona [Media Bias/Fact Check](#). Jest to serwis, który systematycznie analizuje strony internetowe, blogi i kanały telewizyjne pod kątem tendencyjności materiałów i ideologii (*bias*) oraz rzetelności faktów. Dzięki tej stronie można szybko zorientować się, jak dana publikacja lub portal radzi sobie z weryfikacją faktów oraz jakie ma afiliacje polityczne bądź ideologiczne. Narzędzie to szczególnie przydaje się przy weryfikacji zagranicznych źródeł, ponieważ strony kolportujące teorie spiskowe często wyglądają i nazywają się niemal identycznie jak rozpoznawalne gazety.

Media Bias / Fact Check

Home • Bias Cat. • Genres (NEW) • Transparency • News • Search • Countries • Politician/Journalists • Educators • Maps/Charts • MORE •

MBFC NEWS MAY 28, 2025 | MEDIA NEWS DAILY: TOP STORES FOR 05/28/2025

HOME CLIMATESCIENCENEWS – BIAS AND CREDIBILITY

CLIMATESCIENCENEWS – Bias and Credibility

Conspiracy Level: Mild Moderate Strong Tin-Foil Hat

Pseudo-Sci Level: Mild Moderate Strong Quackery

Factual Reporting
Very High
High
Mostly Factual
Mixed
Low
Very Low

CONSPIRACY-PSEUDOSCIENCE

Sources in the Conspiracy-Pseudoscience category may publish unverifiable information that is not always supported by evidence. These sources may be untrustworthy for credible/verifiable information; therefore, fact-checking and further investigation are recommended on a per-article basis when obtaining information from these sources. [See all Conspiracy-Pseudoscience sources](#).

- Overall, we rate ClimateScienceNews as an extreme right-biased Tin-Foil Hat Conspiracy website that also publishes pseudoscience. This source is associated with Natural News, one of the most discredited sources on the internet.

QUICK LINKS

[Ad-Free Login](#)
[Ad-Free Sign Up](#)
[Support MBFC – Donations](#)
[Filtered Search](#)
[Country Freedom Map \(fully updated\)](#)
[Trump Performance Tracker](#)
[Submit Source for Review](#)

RECENTLY ADDED SOURCES OR PAGES

Convergence Magazine – Bias and Credibility
May 28, 2025

Ghana Government and Media Profile
May 28, 2025

West Point News – Bias and Credibility
May 28, 2025

BMC Bioinformatics – Bias and Credibility
May 28, 2025

Zrzut ekranu ze strony <https://mediabiasfactcheck.com/>.

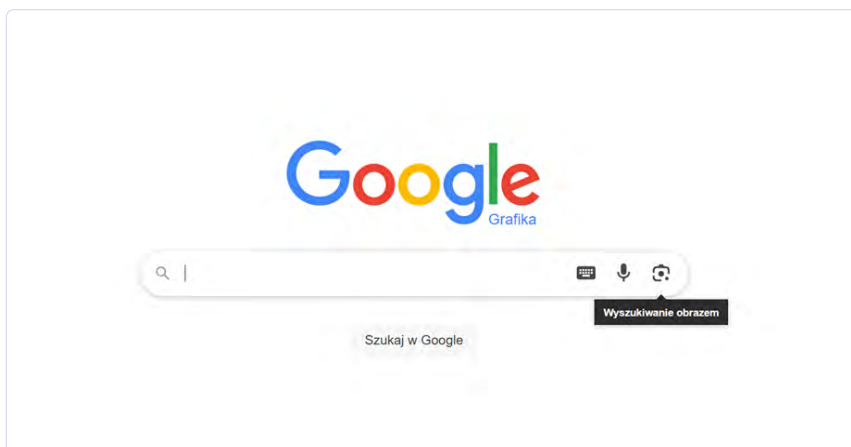
Weryfikacja dezinformacyjnych narracji klimatycznych

Wyszukiwanie informacji

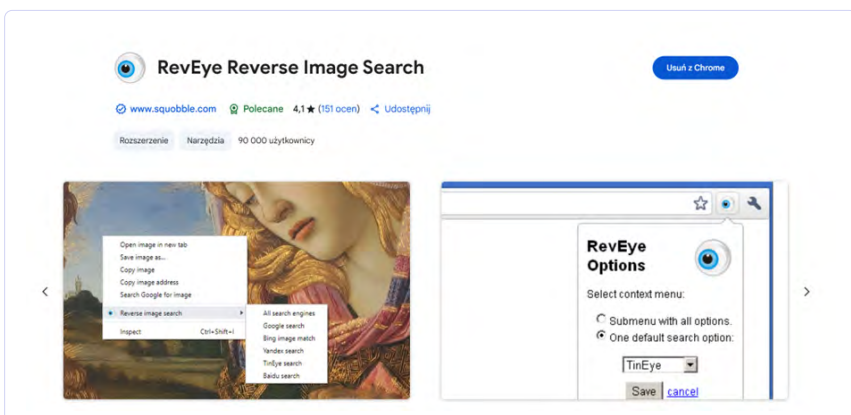
W celu weryfikacji informacji dotyczących klimatu oprócz posługiwania się „zwykłymi” wyszukiwarkami warto także odwiedzić strony specjalizujące się w tym temacie.

Wyszukiwanie obrazem

Kolejnym sposobem, w jaki możemy obronić się przed dezinformacją klimatyczną, jest wyszukiwanie obrazem. Przed udostępnianiem dalej warto sprawdzić, czy szokujące zdjęcie przedstawiające np. powódź nie jest tak naprawdę przeróbką lub archiwalną fotografią. Z wyszukiwania obrazem można korzystać na kilka sposobów.

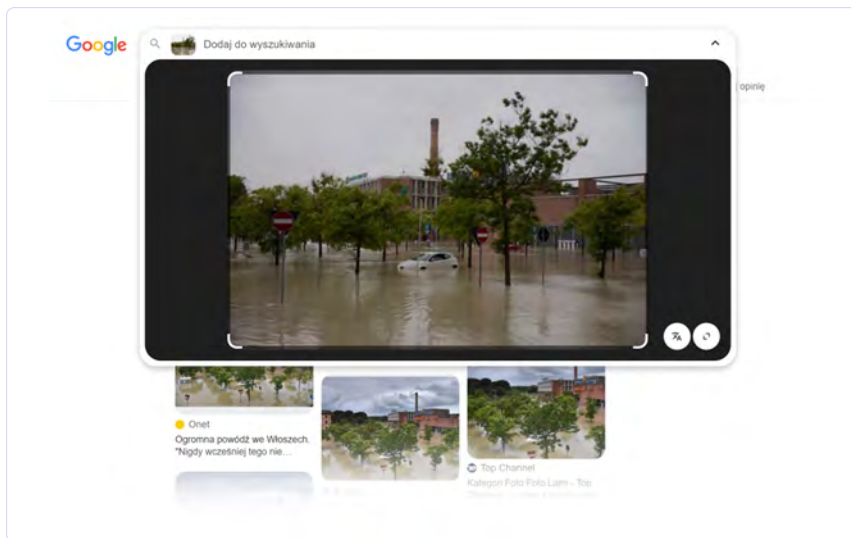
Bardzo intuicyjnym narzędziem jest strona images.google.com, która pozwala na wybranie opcji „Wyszukiwanie obrazem” – znajdziemy ją pod piktogramem przedstawiającym aparat. Pozwala ona na wklejenie adresu interesującego nas obrazu. Dzięki temu wyszukiwarka pokaże takie same bądź bardzo podobne zdjęcia, które pojawiały się na innych stronach internetowych. Pozwala to na sprawdzenie daty jego powstania i ewentualnych manipulacji.

Strona wtyczki RevEye

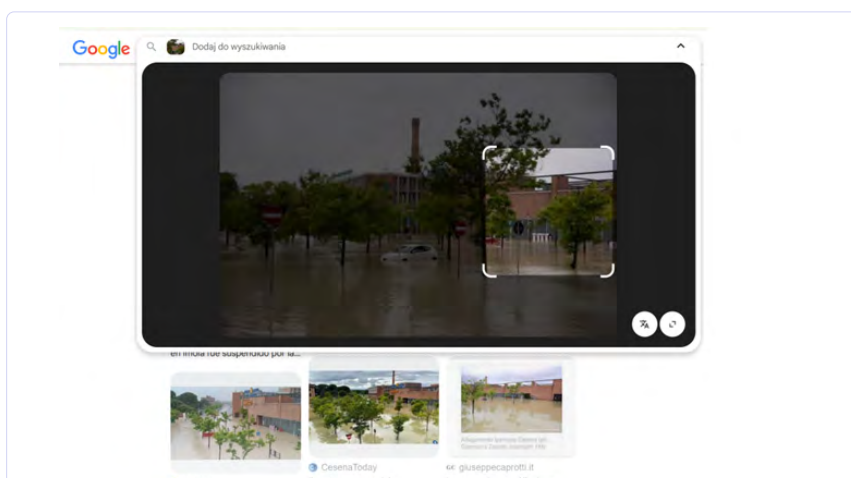
Jeszcze wygodniejsze jest korzystanie z wtyczki RevEye dostępnej dla najpopularniejszych przeglądarek takich jak Chrome, Firefox czy Microsoft Edge. Wtyczka ta pozwala przy pomocy trzech kliknięć wyszukiwać obrazem jednocześnie w wyszukiwarkach Google, Bing, Yandex i TinEye. To różne usługi, które dają inne rezultaty. Jedyne, co trzeba zrobić, to kliknąć

prawym przyciskiem myszy na interesujący nas obrazek w sieci, wybrać opcję „Reverse image search”, a następnie „all search engines”.

Wyniki wyszukiwania obrazem. Materiał, którego szukaliśmy, można znaleźć na wielu stronach potwierdzających informację, że przedstawia on powódź we Włoszech w 2023 roku.

Czasami przycięcie obrazka i wyszukanie jego małego fragmentu może dać więcej informacji niż wyszukanie zdjęcia w całości. Nie zawsze da się znaleźć źródło interesującego nad zdjęciem, ale fragment zawierający np. charakterystyczny budynek może chociażby potwierdzić miejsce wykonania fotografii.

Przycięcie zdjęcia tylko do interesującego nas fragmentu pozwala odnaleźć inne ujęcia tego samego miejsca podczas powodzi.

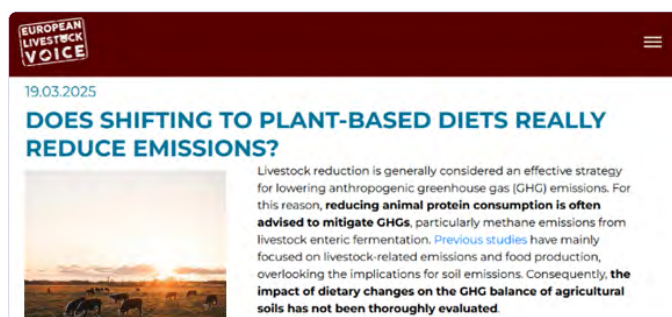
Główne dezinformacyjne narracje klimatyczne

Poniżej, w formie studiów przypadków, przedstawiamy przykładowe treści i narracje dezinformacyjne dotyczące zmian klimatycznych oraz energetyki. Analiza tych narracji pozwala w praktyce zrozumieć mechanizmy i techniki manipulacyjne opisane w poprzednich rozdziałach poradnika. Wskazane przykłady szkodliwej dezinformacji ilustrują, jak narracje mogą wpływać i kształtować opinię publiczną w tematach związanych z klimatem i środowiskiem.

Hodowla bydła nie przyczynia się do wzrostu emisji gazów cieplarnianych

Narracja ta promowana jest między innymi przez European Livestock Voice, czyli grupę zrzeszającą hodowców zwierząt i producentów mięsa w Unii Europejskiej¹. Prowadzą oni kampanię „Meat The Facts”, której założeniem jest promowanie spożycia mięsa oraz budowanie pozytywnego wizerunku sektora hodowli zwierząt. W ramach kampanii na portalach społecznościowych oraz na stronie projektu publikowane są wpisy podające w wątpliwość twierdzenie, że dieta roślinna zmniejsza emisje gazów cieplarnianych. Treści publikowane są min. po angielsku², czesku³, hiszpańsku⁴ czy polsku⁵, w manipulacyjny sposób odwołując się do wyników badania z lutego 2025 roku⁶.

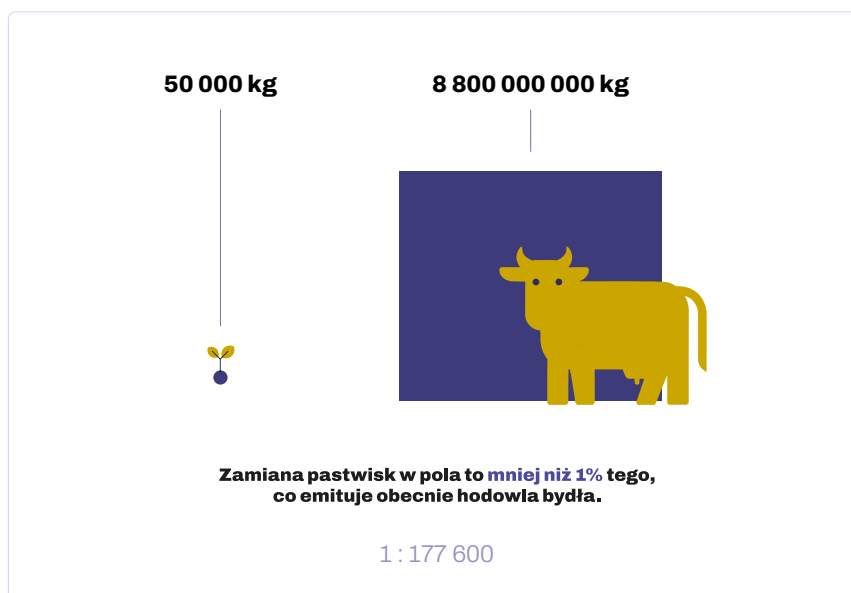

Artykuł na portalu meatthefacts.eu

- 1 <https://archive.is/JIVx5>, <https://archive.is/Wah6E>
- 2 <https://archive.is/NLMSW>
- 3 <https://archive.is/Cgqub>
- 4 <https://archive.is/ns9AE>
- 5 <https://archive.is/0SdDb>
- 6 <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC138411>

Fakty

W rzeczywistości przytaczane przez European Livestock Voice badanie nie dotyczyło wpływu diety roślinnej na ogólną emisję gazów cieplarnianych. Sprawdzano jedynie emisję gazów cieplarnianych z gleby w Danii, przy założeniu, że Duńczycy mieliby przejść na dietę planetarną. Dieta planetarna nie jest dietą całkowicie roślinną, zakłada jedynie zmniejszenie spożycia mięsa. W takim wariancie naukowcy założyli likwidację znacznej części pastwisk, które zostałyby zamienione w pola uprawne. Badano wpływ konieczności nawożenia takich pól na emisję gazów cieplarnianych. Hodowla bydła w Danii to emisja ok. 8 880 000 000 kg równoważnika dwutlenku węgla⁷ (dalej zapisywanym jako CO₂e), jednak jak podają naukowcy, zamiana pastwisk w pola przyczyniłaby się do potencjalnego wzrostu emisji przez nawozy w glebie o 50 000 kg CO₂e⁸. To mniej niż 1% tego, co emituje obecnie hodowla bydła. Oznacza to, że zmniejszenie hodowli bydła, przejście na dietę roślinną i zastępowanie pastwisk uprawą warzyw i owoców obniża łączną emisję gazów cieplarnianych.

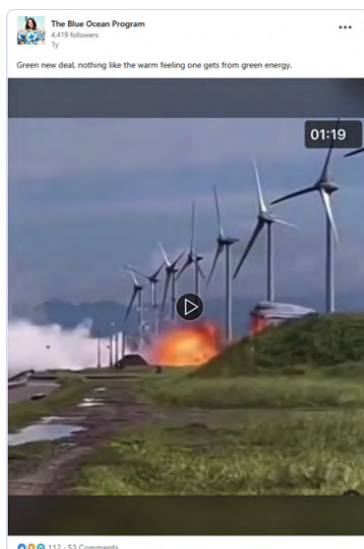
Poziom emisji z gleby i poziom emisji z hodowli bydła

7 <https://concito.dk/files/media/document/Danmarks%20globale%20forbrugsudledninger.pdf> i <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC138411> (emisje z rolnictwa to 20% emisji Danii, z czego 60% to hodowla bydła)

8 <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC138411>

Turbiny wiatrowe są niebezpieczne i szkodzą środowisku

W tej narracji często wykorzystywane są zdjęcia, grafiki i materiały wideo, które mają na celu nadać jej bardziej sensacyjny i emocjonalny wydźwięk. W wielu przypadkach prezentowane są nagrania z prawdziwych awarii turbin wiatrowych, jednak równie często można zaobserwować użycie treści wygenerowanych za pomocą narzędzi AI, grafiki 3D⁹ albo stanowiące manipulację kontekstem. Jednym z przykładów jest nagranie z Japonii, gdzie wybuch silnika raketowego został przypisany wiatrakom i polityce klimatycznej, choć nie miał nic wspólnego z energią odnawialną¹⁰. Bazując na emocjach, dezinformacja klimatyczna również przedstawia energię odnawialną również jako zagrożenie dla ptaków. Współczucie dla zwierząt wykorzystywane jest do wzbudzania niechęci do turbin wiatrowych.

Wpis na portalu LinkedIn na profilu
The Blue Ocean Program

Wygenerowany komputerowo film na portalu
YouTube na profilu @mcparks

9 <https://www.youtube.com/shorts/wKQmh65VLsl>

10 <https://www.theguardian.com/world/video/2023/jul/14/japan-space-agency-rocket-engine-explodes-during-test-video>

Fakty

Najbardziej szkodliwa dezinformacja opiera się na manipulacji faktami – prawdą jest, że wiatraki nie są obojętne dla środowiska i mogą stanowić zagrożenie dla ptaków. Według raportu U.S. Fish & Wildlife Service z 2013 roku, w USA rocznie z powodów zderzeń z turbinami wiatraków ginie 234 tys. ptaków. W tym kontekście warto jednak dodać, że w USA dziesięć tysięcy razy więcej, bo 2,4 miliarda ptaków pada ofiarą kotów¹¹. Mimo emocjonalnych obrazków naukowcy szacują, że na jedną kolizję z wiatrakiem przypada 2118 ptaków zabitych w wyniku pracy elektrowni na paliwa kopalne¹².

Jednocześnie warto pamiętać, że część turbin wiatrowych jest wyposażona w specjalne systemy i rozwiązania, które niwelują ich szkodliwość. Może być to odstraszenie specjalnymi dźwiękami lub przerywanie pracy po wykryciu szybującego ptaka¹³.

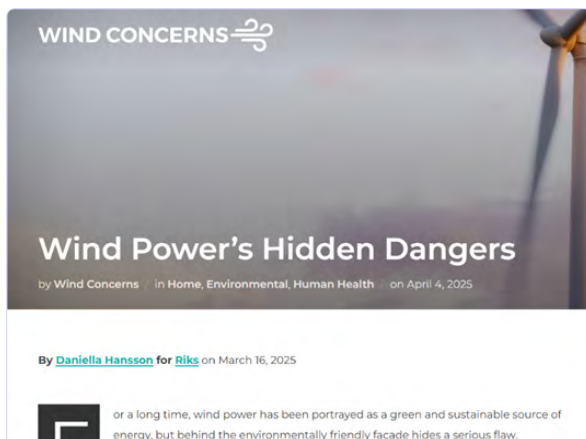
Wpis na portalu X na profilu @GrrrGraphics

11 <https://archive.ph/dwsxT>

12 <https://archive.is/bbJ35>; <https://archive.ph/klsjl>

13 <https://archive.ph/klsjl>

Wiatraki emitują niebezpieczny dla ludzi hałas w postaci infradźwięków

Artykuł na portalu WindConcerns.com dot. rzekomego złego wpływu infradźwięków

Według innej narracji dotyczącej turbin wiatrowych generowane przez nie infradźwięki są szkodliwe dla ludzi. Infradźwięki to dźwięki o bardzo niskiej częstotliwości, które nie są słyszane przez ludzi. Wiatraki istotnie emitują infradźwięki, podobnie jak klimatyzacja czy silniki Diesla.

Autorzy dezinformacji często wykorzystują słowa prof. Kena Mattssona, które przedstawiają jako wyniki badań Uniwersytetu w Uppsali. Profesor Mattson w jednym ze szwedzkich podcastów stwierdził, że osoby mieszkające w pobliżu wiatraków mogą cierpieć na migreny. Odwoływał się on bezpośrednio do swoich doświadczeń podczas pomiarów infradźwięków. Nie są to jednak argumenty i dowody naukowe, a sam autor tych słów podkreślał, że nie jest w stanie udowodnić swoich twierdzeń¹⁴. Twórcy dezinformacji dotyczących turbin wiatrowych skrzętnie pomijają ten aspekt.

Fakty

Ken Mattsson prowadzi badania dotyczące infradźwięków. Jest on fizykiem i bada szerokie rozchodzenie się tych fal, które autorzy dezinformacji traktują jako dowód ich szkodliwości. Profesor Mattson nie zajmuje się jednak wpływem infradźwięków na zdrowie człowieka.

14 <https://www.youtube.com/watch?v=YbRX1UvSXEO>

Autorzy wpisów o szkodliwości wiatraków celowo omijają np. badanie z 2020 roku, przeprowadzone na zlecenie rządu Finlandii i uwzględniające 5 grup badawczych z doborem prób różnej wielkości. Badanie miało sprawdzić szkodliwość infradźwięków pochodzących z turbin wiatrowych. Było ono prowadzone przez lekarzy i uwzględniało badanie EKG, pomiary reakcji galwanicznej skóry i ruchu gałek ocznych oraz test wysiłkowy¹⁵. Nie stwierdzono korelacji między subiektywnymi raportami respondentów na temat samopoczucia i obiektywnymi pomiarami a obecnością infradźwięków¹⁶.

Badanie przeprowadzone przez neurobiologów i akustyków z Uniwersytetu Adama Mickiewicza w marcu 2025 roku również potwierdza, że nie ma żadnych dowodów na przyczynowo-skutkowe oddziaływanie dźwięków generowanych przez wiatraki na ludzką psychikę (tzw. „syndrom turbiny wiatrowej”)¹⁷.

Dwutlenek węgla nie wpływa na klimat i pozytywnie oddziałuje na środowisko

Popularną narracją powtarzaną na portalach i w mediach społecznościowych jest teza, że emisja dwutlenku węgla przez człowieka nie wpływa na klimat, a większa emisja CO₂ jest dobra dla planety i środowiska. Autorzy dezinformacji powołują się często na rozmowę znanego prezentera telewizyjnego Tuckera Carlsona z astrofizykiem dr. Willim Soonem. Dr Soon jest głównym doradcą Science and Public Policy Institute, sponzorowanego przez takie podmioty jak koncern naftowy Exxon Mobil¹⁸. Jego prace były finansowane m.in. przez firmę energetyczną Southern Company, a powiązania z energetycznymi partnerami ukrywane¹⁹.

W rozmowie i wyciętych z niej klipach dr Soon sugeruje, że dwutlenek węgla nie jest przyczyną globalnego ocieplenia, a prawdziwym powodem

15 <https://archive.is/P3TXk>

16 <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/162329>

17 <https://www.nature.com/articles/s41599-025-04645-x>

18 <https://archive.is/FKS6n>

19 <https://archive.is/vy hvJ>

zmian klimatycznych jest Słońce²⁰. Według dr. Soona wpływ dwutlenku węgla na globalne ocieplenie jest pomijalny, a organizacje takiej jak ONZ i IPCC manipulują ludźmi. Jednym z argumentów przytaczanych przez dr Soona jest księżyc Saturna Tytan, który w swojej atmosferze ma duże stężenie metanu. Według tej tezy metan nie może przyczyniać się do ocieplenia klimatu, ponieważ temperatura na powierzchni Tytana to –179 stopni Celsjusza.

Fakty

Jedną z głównych przyczyn globalnego ocieplenia są gazy cieplarniane, takie jak dwutlenek węgla. Wzrost ich stężenia w atmosferze wiąże się z wpływem człowieka i spalaniem paliw kopalnych. Dowodzą tego liczne prace naukowe badające wpływ dwutlenku węgla na zmiany klimatu²¹. Księżyc Saturna jest istotnie chłodniejszy niż Ziemia, nie dowodzi to jednak braku wpływu gazów cieplarnianych na klimat i temperaturę. W rzeczywistości jest odwrotnie niż sugeruje dr William Soon – mimo dużej odległości między Tytanem a Słońcem temperatura księżyc Saturna jest znacząco wyższa, niż byłaby w przypadku, gdyby nie występował tam efekt cieplarniany. Efekt cieplarniany występuje i na księżycu Saturna i na Ziemi²².

Wywiad Tuckera Carlsona z dr Willie Soonem

20 <https://www.youtube.com/watch?v=E7ldLxxzINw>

21 <https://archive.is/4flxE>

22 <https://archive.is/OEYLA>

Polecane źródła wiedzy

Poniżej przedstawiamy listę zaufanych źródeł, z których warto skorzystać, szukając informacji o klimacie. To adresy, od których warto zacząć pogłębianie swojej wiedzy w zakresie zmian klimatu i wpływu, który ma na nie człowiek. Źródła w zestawieniu poniżej będą też pomocne przy weryfikowaniu informacji, które może być trudno ocenić bez specjalistycznej wiedzy.

<https://www.ipcc.ch/>

Strona Międzyrządowego Zespołu ds. Zmian Klimatu, publikująca raporty na temat zmian klimatu i ich skutków.

<https://www.nature.com/nclimate/>

Sekcja dot. zmian klimatu brytyjskiego czasopisma naukowego „Nature”.

<https://unfccc.int>

Strona corocznej konferencji ONZ w sprawie zmian klimatu, której celem jest ocena postępów w walce ze zmianami klimatycznymi.

<https://climate.esa.int/en/>

Strona dotycząca klimatu Europejskiej Agencji Kosmicznej.

<https://science.nasa.gov/climate-change/>

Strona dotycząca klimatu NASA.

<https://www.un.org/en/climatechange/>

Strona dotycząca klimatu Organizacji Narodów Zjednoczonych.

<https://climate.copernicus.eu/>

Baza wiedzy dotycząca zmian klimatu i adaptacji do nich. Serwis jest tworzony przez Komisję Europejską Unii Europejskiej we współpracy z krajami członkowskimi oraz europejskimi agencjami.

